

①

בעזה ש"ת

איצור התכנה

ספר הזהר

איצור התכנה
1234567

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם כל המעלות המבוארים כשקר השני

עם פירוש

זהר בהיר

חלק ב'

פרשיות בראשית נח לך

מן דף ל"ח עד דף צ"ז

נצטג קס"ז

ז

גאון ביקר

ר' אברהם ב"ר

א"ט

ש"ט"א

ברוקלין נ.ג. תשס"ג לפ"ק

עניני הל' כגון וזו"כ שג"ג - א
(זו קנין אצ"ח א"ס' שג"ג ק"כ שג"ג)

(ישעיה יד ג) ביום הניח יי' לך מעצבך ומרגוץ ומן העבודה הקשה וגו'.

7 ← **ובליליא דשבתא בעי בר נש לאטעמא מכלא**, בגין לאחזאה דהאי סכת שלום מכלא אתכלילת, ובלבד דלא יפגים מיכלא חדא ליומא, ואית דאמרי תרין לתרין סעודתי אחרנין דיומא ושפיר, וכל שכן אי סליק יתיר ליומא, ויכיל למטעם ממיכלין אחרנין, ולזעירי בתרי תבשילין סגיא, ואוקמוה חבריא.

— ❖ ❖ ❖ זהר בהיר ❖ ❖ ❖ —

מהם, כמה דאת אמר ביום הניח יי' לך מעצבך ומרגוץ ומן העבודה הקשה וגו' כתי שמוחה נקראת מה שאדם נוח מעלצון ומרגוז ומעבודה קשה, וכן ציוס הש"ק יוס המנוחה ע"י שצנ"י מקבלים נשמה יתירה ושמחים בה, נשכח מהם כל לרוחיהם.

ובליליא דשבתא בעי בר נש לאטעמא מכלא ובליל ש"ק לריק אדם לטעום מכל תבשילין שזימן על ש"ק, בגין לאחזאה דהאי סכת שלום מכלא אתכלילת כדי להראות שהמלכות אשר סעודה ליל ש"ק היא סעודה שלה כמו דאיתא צוה"ק פ' יתרו שאמרינן דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, היא כלולה מכל המדות כוונת, וע"כ טועם מכל המאכלים של כל הסעודות (נ"ג), ובלבד דלא יפגים מיכלא חדא ליומא שמאכל אחד לריק להניחו שלם לכבוד סעודת יוס ש"ק (נ"ג), ואית דאמרי תרין ויש אומרים שריק להניח שני תבשילים שלא יטעום מהם, לתרין סעודתי אחרנין דיומא בשביל שני סעודת אחרות של היום, היינו גם לסעודה שלישית, ושפיר וזכו מנהג היפה, וכל שכן אי סליק יתיר ליומא וכ"ש שיותר טוב שיעשה הרבה בשביל סעודת היום, ויכיל למטעם ממיכלין אחרנין שאז יכול למטעם כליל שבת גם מכמה מאכלי סעודת היום, שמרמז בה שהמלכות כלולה גם מסעודת היום, כיון שעדיין מניח שני תבשילים שאינו טועם בהם לכבוד סעודת היום, ולזעירי בתרי תבשילין סגיא (נ"ה), אצל לכה"פ יכון שני תבשילים בשביל סעודת היום, אצל אין זה לכתחלה, כיון דאז לא יוכל למטעם כלום כליל שבת ממאכלי היום כיון שריק להניח ב' תבשילין בלי פגם (עין בהם פ"ו), ואוקמוה חבריא במקום אחר.

— ❖ ❖ ❖ בהיר בשחקים ❖ ❖ ❖ —

(נד) ואין זה טעימה של ערב שבת, ע"ש טועמיה חיים זכו, אלא כאן מיירי מטעימת הלילה שהיא מלבד טעימה של ע"ש (ס"א).

(נה) וכן הוי מנהג אבוה"ק מסטרעטין זי"ע שהקפידו על מאכל אחד שלא יטעמו ממנו עד סעודת שחרית. (נה*) מנהג רבינו הק' ואחריו א"ז מהר"א מזוידטשוב זכותם יגן עלינו, לאכול בסעודה שלישית של ש"ק דגים ובשר, ויש שסמכהו מדברי זה"ק אלו ולזעירי פי' לסעודת זיא בתרי תבשילין סגיא, ורבינו אמר שלאכול בשר בסעודה ג' הוא מסוגל ליראת שמים, ועיין בשלה"ק מסכת שבת פרק נר מצוה וזל"ק ומצאתי צריך לזהר בכל סעודה משלש סעודות שיהיה לו בשר דגים ויין עבלה"ק.

3

מטה עוזך ישלח אלקים מציון

ספר

איצ'ר החכמה

מטה משה

זה ספר תולדות אדם גדול בענקים, אשר הקים חוקים טובים ומשפטים צדיקים. בנוי לתלפיות תל שהכל אליו פונים. על שלשת דברים שהעולם עומד על התורה יקדה היא מפנינים. ועל העבוד"ה שבלב זו תפלה לא-ל חי. ועל גמילות חסדים. רבים שתו מי ביאור"ו באר לחי רוא"י. מלמד שהלכה כמותו ובו הכל מודים.

ה"ה התייר הגדול אר"י דבי עילאי גאון דורו ומופתו איש קדוש ונודא רבינו משה זלה"ה מפרעמסלא. דין גלי רזי מאי דהזי הלכה למעשה מרבנו המובהק רשכב"ה רבינו המהרש"ל זלה"ה.

וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת שבח שפר שופדי דשופרי ספר זה יבוא בהקדמת המחבר באר הטוב:

(נוסח השער מדפוס פרנקפורט תפ"ט)

נדפס מחדש במהדורה מפוארת
באותיות מאירות עינים ובהגהה מדויקת
בתוספת אלפי מ"מ והערות ופענוח המקורות

ובאו כנספח ספרים נדירים מהרב המחבר

הנהגות מהרש"ל

סולת נקיה שיר על תרי"ג מצוות

זכרון אהרן
פעיה"ק ירושלים תשע"א

1000000000

ונפיק, אמר אי מקלעי רבי אמי ור' אסי מי לא מכתופנא קמיהו, פירוש היה מתקן הבית מכניס הכלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החול, ומהם ילמוד כל אדם ולא יאמר לא אפגום כבודי, כי זה כבודו שמכבד השבת (טור סי' ר"ג).

כתבי (שבת קיז): אמר רב חסדא, לעולם ישכים אדם להוצאת שבת, שנאמר (שמות טו, ה) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו, פירוש לאלתר. והכינו משמע הזמנה בבוקר, דומיא דהבאה דכתיב והכינו את אשר יביאו, והבאה היתה בבקר לאלתר. ובתנחומא³³⁵ אמר רב חסדא, מניין שכל המוציא יציאה בשבת מצוה שישכים ויוציא בשחרית, שנאמר והיה ביום הששי כו', ודרשו חז"ל אין והיה אלא מיד, שנאמר (שמואל א' יז, מה) והיה כי קם הפלשתי, אמר רבי זירא אע"פ שמוציא אדם ערב שבת משחרית מצוה שיוסיף בין השמשות, שנאמר והיה משנה עכ"ל. ולפיכך³³⁶ אל יהלך אדם בדרך רחוקה יותר מג' פרסאות בערב שבת, כדי שיגיע למלון בעוד היום גדול ויכול להכין צורכי סעודה לשבת, לא שנא אם הולך לביתו או לאושפיזא, כמבואר פרק לולב וערבה (סוכה מד:). וכן אין לעשות מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה, דגרסינן פרק מקום שנהגו (פסחים ג:). העושה מלאכה בערב שבת ובערב יום טוב אינו רואה סימן ברכה. ומעשה באשה אחת שהיתה טווה בערב שבת ולא היתה עוסקת בצורכי שבת כראוי ומתה, ראה אחד בחלום שהיו שורפים עיניה וידיה בנעורת של פשתן. שאל למה דינה בכך, השיבו לו מפני שהיתה עוסקת בערב שבת בפשתן ולא היתה עוסקת בצורכי שבת (ספר חסידים סי' קכב).

ד (הח) נהגו אנשי מעשה לטעום התבשילים בערב שבת כדי לתקנם כהוגן ויהיו נאכלים לתאוה. וכן מצאתי בשם הירושלמי³³⁷ טועמיה חיים זכו, מצוה לטעום קודם השבת טעם תבשילי שבת לכבודה, עד כאן.

ה (ט) כתב הכלבו בסימן ל"א, ומשחזין הסכין בכל ערב שבת, דהכי תניא בספרי וידעתה כי שלום אוהלך (איוב ה, כד) זו השחוח הסכין, ומצאתי³³⁸ כתוב בשם ספר חיי עולם (ספר היראה לרבינו יונה את ש"ט) דמוכח לה מדכתיב והכינו את, והוא כמו לאתים ולמזמרות (ישעיה ב, ד).

ו (ת) ג. לרחוץ גופו. כדאיתא בפרק במה מדליקין (שבת כה:). אמר רב יודא אמר רב, כך היו מנהגו של רב יהודא ברבי אילעי, ערב שבת מביאין לו עריבה מלאה מים חמין ורוחץ בה פניו ידיו ורגליו. וכתב המרדכי (שם סי' רפ"ו) וז"ל, כתב ראב"ה שמעינן מכאן, דמצוה לרחוץ בערב שבת פניו ידיו ורגליו בחמין, וחפיפת הראש נמי מצוה לרחוץ בערב שבת, כדאמרין בפ"ב דשבת (לא). שנים שהמרו זה את זה ואמרו כל מי שילך ויקניט את הלל יקח ת' זוז, ואותו יום ערב שבת היה והיה הלל חופף את ראשו. ובפרק חלק (סנהדרין צה). נמי גבי דוד המלך דמטא לארץ פלשתים כו', עד שהוא יומא פניא מעלי דשבתא הוה אבישי בן צרויה חייף רישיה. וכן פרק אין צדין (ביצה כו:). בההיא בוכרא דאייתא קמי רבא בהדי פניא דמעלי יומא טבא, והוי רבא חייף רישיה ע"כ. וכתב מהר"ם בהגה"ה בשו"ע באו"ח סי' רס"ב ס"ג שלא ירחץ לשבת אלא סמוך לערב שילביש עצמו מיד וזהו כבוד השבת. ומפי מורי הגאון ז"ל שמעתי הטעם שיש לרחוץ סמוך לערב, כדי שתבא ההנאה בשבת עצמו, דרחיצה הנאה שלאחר שעה היא, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל (תוה"א אבלות ישנה ד"ה ערב ת"ב) הביאו הטור או"ח סימן תקנ"ג.

ז (יא) ד. ליימול צפרניו. כדאיתא במדרש (ראה ספר חסידים צפרני"ם קציעות)

ח (יז) כתב אבי העזרי (ראב"ה פסחים סי' תצ"ה) דדווקא העושה מלאכה להשתכר, אבל מתקן הוא בגדיו וכליו לצורך שבת ויום טוב. וכתב עליו הטור או"ח בסי' רנ"א וז"ל, ומשמע מסוף דבריו שאפילו אם אינו עושה להשתכר אם אינו עושה לצורך שבת אסור. וכתב ארוני אבי הרא"ש ז"ל (שם פ"ד סי' א') וכן מי שכתב ספרים לעצמו דרך למודו מותר כל היום עכ"ל. משמע מדבריו דלכתוב לעצמו ללמוד דווקא הוא דשרי, אבל אם כותב בשכירות לא, וכן כתב המרדכי (שם סי' תר"ג) בשם הר"ם, וכן התשב"ץ סי' צ', והכלבו סי' ל"א.

ט (יז) מצינו לחכמי התלמוד שאע"פ שהיה להם משרתים היו מסייעים בשום דבר להכנת השבת בחבתו ולכבודו, כדאיתא בפרק כל כתבי (שבת ק"ט). רב חסדא פריס סליקי, פירוש היה מחתך הירק לצורך סעודת שבת. רבה ורב יוסף מצליחי ציבי, פירוש היו מבקעים העצים. ר' זירא מצתת צתותי, פירוש היה מדליק האש. רב נחמן מכתף ועייל מכתף

מלאכה בערב שבת

ישי"ע בהכנה לכבוד שבת

פרשת בראשית ד"ה וישבות. 335. ליתא לפנינו והביאו ב"י בסי' ר"ג משבלי הלקט סי' נ"ה. 336. לשון הטור סי' רמ"ט. 337. מובא בראשונים וליתא לפנינו. 338. הוא מן הבית יוסף סי' ר"ג. 339. בענין מקורו של רבינו למעשה זה ראה בקובץ

ספר

יוסף אומן

פסקים ומנהגים לכל ימות השנה
עם מנהגי ק"ק פרנקפורט
וענייני מוסר ומידות

מאת רבי יוסף יוזפא האן נוירלינגן זצ"ל
ראש הדיינים בפרנקפורט

נדפס לראשונה בשנת תפ"ג

יוצא לאור ע"פ כתבי יד ודפו"ר
עם מבוא, הערות, ציונים, מפתחות ונספחים
על ידי
עמיחי כנרתי
עורך: יואל קטן

מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים
תשע"ו

בשתים או שלש רעות, שתחילת ברכתו המוציא היא לבטלה, ואוכל פרוסת הבציעה בלי ברכה הראויה, והלחם שאוכל בסעודה אוכל גם כן בלי ברכה, ואם כן כל הדברים הבאים בתוך הסעודה צריכין ברכה שאין ברכת הפת פוטרם, והוא אוכלם בלא ברכה. לכן יש לזהר הרבה כמו שכתבתי.

ואם אפיית העוגה אינה כתיקונה לפי רצון בעל הבית הבוצע, שאז אין רצונו לאכול ממנו אחר הבציעה, הלא טוב הוא יותר ויותר לברך על לחם אחר, בחלה או בלא חלה⁹, אם הוא נקי או מובחר במינו¹⁰, דהיינו שזה מחיטין וזה משיפון שהוא מין שעורין¹¹, מלברך על לחמי שבת המוציא שלא כדין אחרי דלא קבע סעודתיה עלויה.

תקעד. כתב בספר הכוונות¹² שהאר"י ז"ל היה נזהר מאוד שלא להתגלח אחר מנחה גדולה¹³, דהיינו חצי שעה אחר שקישקש י"ב¹⁴. ובעמק הברכה¹⁵ כתב בשם ספר הגן¹⁶ שאין לגלח הציפורניים ביום חמישי, שאז מתגדלין בשבת¹⁷.

תקעה. בסדר גילוח הציפורניים יש דעות חלוקות אם יש להם סדר אם לאו¹⁸. ומאחר שכתב בספר הכוונות¹⁹ שהאר"י לא היה מקפיד על זה, נשארתי במנהגי שלא להקפיד.

7 ← תקעו. מצוה לטעום בערב שבת מתבשילי שבת אם הם מתוקנים ומתובלים כראוי לפי כבוד שבת. וכתב מהר"ר הירץ טריוש ז"ל המקובל, שהיה פה חזן, בפירוש התפילה שחיבר על טועמיה חיים זכו²⁰, שיש לטעום השאליט²¹ בערב שבת²². ומצות עשה זו קיימתי בכל עז²³. תקעו. מצוה להשחזי הסכינים בערב שבת²⁴. ובספר היראה²⁵ אסמכיה אקרא דוהכינו את²⁶, מלשון והיו לאתים ולמזמרות²⁷.

20 בתפילת מוסף של שבת, סידור ר' הירץ ש"צ עמ' שכט.

21 הוא הצ'ולנט (חמין), וראה במנהגי וורמיזא לר"י שמש סי' מה והערה 4.

22 וזה לשונו: "ובירושלמי מפיק ממנה שמצוה לטעום קודם השבת טעם תבשילי שבת לכבודה, וכן ראיתי נקיי הדעת אשר טעמו ממיני שבת שקורין שאלנט, ואני אחריהם על הרוב". [מש"כ בשם הירושלמי אינו לפנינו, אבל נמצא בשם הירושלמי במחזור ויטרי סי' קצא: "טועמיה חיים זכו. תנא כל הטועם תבשילו בערב שבת מאריכין לו ימיו ושנותיו. ובירושלמי מפרש טעמא שלא יכעוס על בני ביתו מפני הקדחת תבשילו. וכתוב וידעת כי שלום אהלך (איוב ה, כד), ומוקמינן ליה בשבת בהדלקת הנר, וכל שכן שצריך להיזהר פן יקדיח התבשיל".] גם בשיבולי הלקט סי' פב וכלבו סי' לז הביאו סמך למנהג מ'טועמיה חיים זכו'.

23 אמירה זו "ומצות עשה" וכו' אינה נמצאת בכת"י ב' וג'.

24 רמ"א סי' רג סע' א.

25 לרבינו יונה, בסופו ד"ה ובערב שבת. שם הביא את דברי הספרי: "והיה ביום הששי והכינו זה השחזות סכין".

26 שמות טז, ה.

27 "וכתתו חרבותם לאיתים וחניתותיהם למזמרות" (שעיהו ב, ד). ביאור זה נמצא בב"י סוף סי' רנ.

9 ראה לעיל סי' תקסח.

10 שו"ע סי' קסח סע' א.

11 ורוב הלחמים שלהם היה משיפון (מ"ב סי' קסח ס"ק ג).

12 עמ' נ-נא.

13 ראה ברמ"א סי' רנא סע' ב, מ"א שם ס"ק ה, שע"ת ס"ק א ומ"ב ס"ק ז.

14 אחרי שצילצלו פעמוני השעון העירוני לשעה 12 שהיא חצות היום.

15 דיני ערב שבת, עמ' קמח.

16 כ"כ בשמו גם במטה משה סי' תיא ובשל"ה מסכת שבת פרק גר מצוה סי' ט, והעירו המהדירים שאינו לפנינו בספר הגן.

17 כ"כ השואל בשו"ת מהרי"ל החדשות סי' רד סע' ג שכך "אומרים העולם", ומהרי"ל שם תמה על מנהג זה, עיי"ש. וע"ע בב"ח סי' רס מהגהות מהרש"ל, ושם במ"א, ט"ז וא"ר שדגו בהבנת החידוש הנ"ל.

18 הדרכי משה סי' רמא כתב שלא יטול אותן כסידרן, ומקורו באבודרהם (בשם חכמי צרפת ופרובנציה) ובספר המוסר לר"י כלץ, וכ"כ הרמ"א סי' רס סע' א. אך בתשב"ץ קטן סי' תקנו כתב שמהר"ם לא חשש ליטול ציפורניו כסדר. וע"ע במ"א סי' רס ס"ק א ומ"ב שם ס"ק ח.

19 עמ' נח, ושם גם: "והיה מלעיג".

ספר

לקט יושר

הוצאת מוסדות

פסקים, מנהגים ותשובות
מאת רבנו ישראל איסרלין זצ"ל
בעל תרומת הדשן

אשר נלקטו ונכתבו ע"י תלמידו רבי יוסף ב"ר משה זצ"ל

חלק אורח חיים

הוצאת מוסדות

יוצא לאור ע"פ כתב יד המלקט
בתוספת ציונים, מקורות, הערות, מבוא ונספחים
על ידי
עמיחי כנרתי

עם נספח רחב על שעות חז"ל וזמני היום מאת הרב זלמן מ' קורן

עורך: יואל קטן

מפעל תורת חכמי אשכנז
מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים
מכון ירושלים • תש"ע

וכשט' באב נדחה עד יום ראשון אינו לומד כל השבת רק הלכות ט' באב¹²⁷. וטוב להעביר הסידרא ביום שישי, אבל אם לא העביר ביום שישי מעביר בשבת¹²⁸, אבל ביום שישי לומד כל מה שירצה. ובניאושטט אינם לובשים בגדי שבת בשני השבתות האלו, לבד חלוק לבן¹²⁹. העתקתי מליקוטי מה"ר יודא אוברניק יצ"ו.

אמר ששמע בשם מה"ר אהרן הקדוש הי"ד שהניח לאכול בניו הקטנים בשר לאחר חצות כשחל ט' באב בשבת, ולא מיחה בידם¹³⁰. ועוד אמר שנראה לו היתר לנשים לטעום הקדירה¹³¹ אחר חצות¹³², אבל אמר בשם מה"ר אנשל מרפורק שמיחה בידם. וכשחל ט' באב בשבת מכריז השמש דברים שבצינעה נוהג¹³³. ואין הולכים לזכר¹³⁴, וגם אין עושין באותו שבת בור שפיל¹³⁵, שקורין בארצי שפינולש¹³⁶. כל זה בניאושטט. [ז] מה שאומר אחד לחבירו בליל ט' באב בלשון אשכנז גוטא נאכט¹³⁷, אין זה שאילת שלום, אבל מ"מ הוא לא אמר¹³⁸.

העתקתי ממהר"י אוברניק יצ"ו שהעתיק ממה"ר פנחס יצ"ו ששמע מהגאון זצ"ל. היכא שאסור לשאול בשלום, היינו דוקא בלשון שלום עלי¹³⁹, אבל טוב שבת, טוב יו"ט, אינו בכלל שאילת שלום.

סי' תקנד סע' יט, ולא כשו"ע שם שהתיר אפילו דברים שבצינעה. מנהג ההכרזה הובא גם בדרכי משה שם אות ז בשם רבי אברהם מפראג ובמנהגי ר"א טירנא, וראה במ"ב שם ס"ק מ ובשעה"צ ס"ק מה. במנהגי מהרי"ל עמ' רמג כתב שמהרי"ל הורה לשמש העיר "להגיד מבית לבית" בשעה שקורא לבוא לתפילה לנהוג איסור בדברים שבצינעה בשבת.

134 כלומר, ל"שלום זכר" שנהוג בליל שבת, ועיין בתרוה"ד סי' רסט שזה נחשב כסעודת מצוה, וראה מכך שרב נכנס לסעודה זו (ב"ק פ, א), למרות שרב לא היה נהנה מסעודת הרשות (חולין צה, ב). וכ"פ הרמ"א יו"ד סי' רסה סע' יב. וראה מה שדן בזה בשו"ת חוות יאיר סי' ע.

135 בשו"ת מהר"י ברונא סי' טו: "פרושפיל".
136 = שבת שלפני הנישואין. וראה על שבת זו במנהגי וורמיזא לר"י שמש ח"ב סי' רכז ועמ' רנג-רנד. משמע כאן שבשבת חזון שאינה בט' באב נהגו לעשות שמחת "שבת חתן", וכן מבואר במנהגי מהרי"ל עמ' רמג ובהגהת הרמ"א סי' תקנא סוף סע' א, ורק דנו שם למי מותר ללבוש בגדי שבת. אמנם ראה להלן ח"ב עמ' 100 לגבי שבת חזון רגילה, שבריינוס נוהגים לעשות "שבת חתן", אך רבינו אסר זאת, וצ"ב.
137 = לילה טוב.

138 וכ"כ האחרונים לאסור, וראה בא"ר סי' תקנד סע' כא, בשע"ת שם ס"ק טז ובמ"ב שם ס"ק מא.
139 כגון שלום עליך, או שלום עליכם.

127 ראה במקורות שבהערה הקודמת שכתבו לא לומר פרקי אבות, ומשמע מלשונם שאסור רק אחר חצות. אמנם לא תמיד ברור האם דבריהם גם כשחל ט' באב בשבת. וע"ע במ"א סי' תקנג ס"ק ז שדן האם לאסור כל השבת, ובמ"ב סי' תקנג ס"ק ט כתב בשם האחרונים שמותר לפני חצות.

128 במנהגי ר"א טירנא עמ' פ משמע שמתיר לכתחילה להעביר את הסידרא.

129 וכ"כ לעיל בעמ' הקודם את מנהג זה של נוישטאט.

130 וכ"כ בהגהות מנהגי ר"א טירנא עמ' עו אות נט, שכך אמר מהר"ש בשם מהרא"ק, ויתכן שמהרא"ק הוא מהר"א הקדוש, כמובא כאן. המ"א (סי' תקנא סוף ס"ק לא) הבין שקולא זו היא לגבי אכילת בשר בשבת, שנחלקו הראשונים האם מותר לאכול בשר בסעודה המפסקת בערב הצום שחל בשבת, וראה בטור וב"י סוף סי' תקנב. וראה שם במחצית השקל על המ"א, ובאליהו רבה שם סע' כד. ויותר נראה שעוסק כאן באכילת בשר בערב שבת, כמו הדין הסמוך לגבי טעימת התבשיל, ומחדש שמותר להאכיל את הילדים בערב שבת אחר חצות, בגלל שיש קצת קדושת שבת. וכן פירש באליהו רבה שם. 131 של בשר.

132 בערב שבת, אפילו אם חל בח' אב, מפני שטעימה זו בשביל כבוד שבת. וכ"פ במקור חיים סי' תקנא סע' ט.
133 וכ"כ במנהגי ר"א טירנא עמ' פא, וכ"פ הרמ"א

שולחן ערוך אורח חיים

עם פירוש

מקור חיים

מרבנו יאיר חיים בכרך זצלה"ה
בעל "חות יאיר"

מופיע לראשונה מכת"ק

עורך ומסודר עם הערות והארות
על ידי
הרב אליהו דב פינס

חלק שני

מפעל תורת חכמי אשכנז
מכון ירושלים • תשד"מ

הלכות תשעה באב סימן תקנא

קיצור הלכות

הגה. תוך זמן זה — נ"ל דאנתיגה קאי ובתנאי שלא יבואו לידו עד אחר התענית.

נתיגה לגוי לפני ר"ח ובאו לידו אחר ר"ח נראה לאסור, רק בנגמרו לפני ר"ח יש פנים להתיר, ומ"מ צ"ע.

לקנות סחורה לעשות ממנו מלבושים ראיתי נוהגין היתר ואפי' בט' באב אחר חצות. פ"ח. דלא למשתי עמרא — ראיתי בילקוט תילי' תרנג"ג דלא למשתי יינא, ונ"ל דגרס חמרא, וכ"מ בש"ג די"ג בירושלמי בישראל וחמרא, וצ"ע דהכי גרס טור סי' תקנ"א עיי"ש. למשתי עמרא, היינו שהאשה מחוייבת לעשות לבעלה וכ"ש לעשות [בגדים] וכה"ג לצורך צעופים למכור ואינה צריכה.

מלאכות קצור הצעפי' וטוית חוטים לתפור בהם בשכר והוא מחייתם שרי, תרומת הדשן קנ"ב. מנהג מר"ח ואילך מתפלל הש"ץ בקול נמוך קצת ומסיים בקול עצב ג' ברכות ראשוני' די"ח ובונה ירושלי' ובכה"ג בפסוקי דזמרא.

ואסורים בבשר עוף — מ"ש הב"ח דלחולה קצת נתיר לו בשר עוף, ושל"ג דטפי היתר במלוח ג' ימים רק דלא בריא לגוף, וכן בשר יבש יש להתיר טפי, ובירושלמי רפ"ח דשביעית לאכול דבר שאין דרכו לאכול כגון תבשיל שעברה הלילה משמע אפילו בעין, וצ"ע בי"ד סי' ק"ג ס"ה.

פ"ט. שלא לאכול בשר — עיין בס' ת"ח [תורת חיים] פ"ח דסנהדרין דף ע'. ושלא לשתות יין — אפילו לבשל הדגים בהם, מהרי"ל, ואע"פ דגבי יי"ב לא חמיר כולי האי, ע' בי"ד סי' קכ"ג ס"ה בהגה.

עוד בב"ח דשריגין ליוצא בדרך בשבוע שחל וכו' לכבס לו אפילו לכמה ימים, ומ"מ ע"י גוי עדיף. ע"ש בנודר מבשר ויין בין המצרים דאסור אפילו בשבתות שבהם.

אין לשתות יין בתערובת מים חמוצים אפילו חד בשית דבטל בי"ב, וכן יין מר וגשתנה טעמו ע"י מיני ירקות ושרשים.

מ"ש רש"ל צ"ב בנודר מבשר ויין בין המצרים, מ"מ מותר ברחיצת חמין בע"ש, ואסור להחמיר אם רגיל בכל ע"ש, ע"ס ט"ז הגה.

יש לאכול בשר — עיין בס' ת"ח [תורת חיים] פ"ח דסנהדרין דף ע'. ושלא לשתות יין — אפילו לבשל הדגים בהם, מהרי"ל, ואע"פ דגבי יי"ב לא חמיר כולי האי, ע' בי"ד סי' קכ"ג ס"ה בהגה.

הגה. שלא לשתות יין לב"ה — ויברך ב"ה בלא כוס, והנחתל צבי כתב זה בלשון אפשר. לשתות הברלה — ראה מש"ס ריש נזיר ד', ולגרי' ר"ת יש ראייה לסתור.

אין לשתות יין בתערובת מים חמוצים אפילו חד בשית דבטל בי"ב, וכן יין מר וגשתנה טעמו ע"י מיני ירקות ושרשים.

ועבודת אירופין — רמ"י ל"ג ליה משום דק"ל ממ"ש בס"ב, ומה שתירץ א"א זלה"ה, גם מה שתירץ ב"ח, וגם רמ"ר הסית זה לפי תומרו. ול"ג דהאחרונים קראו לשידוכים דידן אירוסין, בל"א קנס מויל, וס"ל דג"כ שרי בבשר ויין ואין בו שמחה כולי האי, עמ"ש סימן תקנ"א, ומכל מקום מימי לא ראיתי מנהג להקל בקנס מויל.

יין מבושל בתערובת רוב צוקר ומים אסור לבריא. לחולה כל דהו ולשותים ה... מים חמוצים ולילודת כל ל' שריגין בשר, ויין עד ג' ימים, ובצריכינן ע"פ הרופא עד התענית.

בספר יוסף אומץ מביא פלא שמנהג ק"ק פרנקפורט שמילה ופדיון בח' ימים אוכלי' בשר ושותין יין כל הקרואים רק שבערב ט' באב ישבו קודם חצות, ובעלי ברית מותרים כל אותו היום.

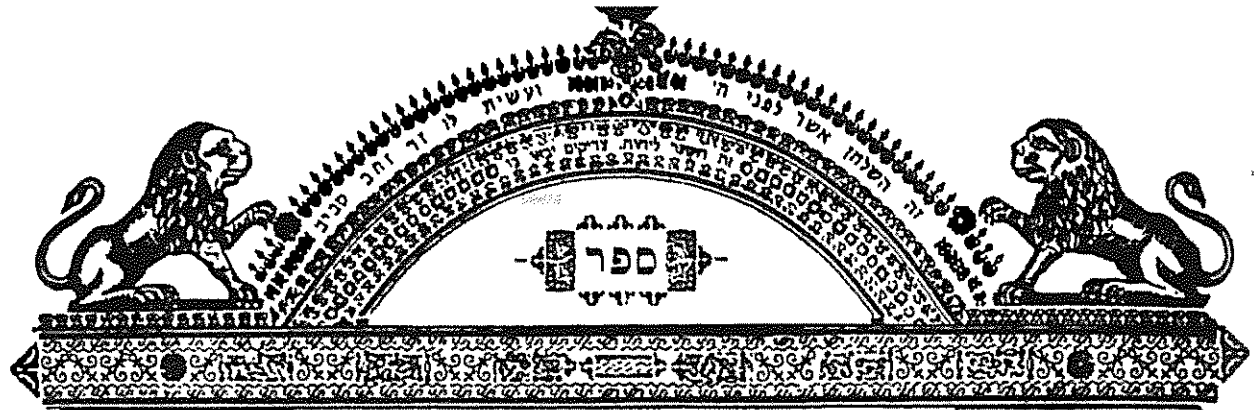
76 אין איסור בטעימת אשה קודם תבשילה של בשר בע"ש אפילו ח' באב, ע"ס תקס"ד. מנהג פשוט שאין אוכלין תבשיל שיש בו בשר כ"ש שאלית, ושמלץ קוכי"ן.

כל השייבי' לפעודה — בהגה' מהרי"ל קרובים ורעים. מנין מצומצם — מלבד בעלי ברית, וי"א מלבד פסולי עדות, רמ"י, וכ"כ הגה' מנהגים, וע"ש דגם מר"ח יש לנהוג כן.

הגה. ומותר בחומץ — המנהג לאסור ג' ימים לפני ט' באב בזה וביין שרף, וכ"כ החסיד מהרר"י האן, ואם חל הצום ביום ג' אין מבשלין דגים בשבת חזון בחומץ יין.

בלילה שלפני הברית המנהג לאכול מאכלי חלב ולשתות יין, ושהיה יותר ראוי להפך, דמכמה פנים יין חמיר טפי, וכ"כ מהרי"ל. ובפרנקפורט המנהג לאסור בשניהם לעת עתה, והוא טעות לע"ד. מ"ש א"א הגאון זלה"ה דמצד הדין לא היה נראה שום היתר בסעודה זו.

יש מוסיפין מר"ח — וכן המנהג, ולא מחזי כרעבתנות' מה שקוראין בקהילות גדול' בער"ח לאכול בשר. הגה. ומצניעין מר"ח — ע"ס תקנ"ט, ומחלוקת אחרונים במי שיש לו תיישים רבים וכו', ב"ח ושו"ת משאת בנימין כ"ה, הגה וט"ז וש"כ ונה"ך י"ד סי' קי"ז; ור"ל אפילו לשחוט עד אחר הצום. פ"י. והתבשיל — ושומן גרע ודיגו כבשר, ולכן שאלית וקוכי"ן אפילו רובן שמן

שלחן הטהור

ועליו זר זהב יסובבנו

עיס שלחן ערוך אורח חיים

חכינו וגם חקרו רבן של ישראל שר התורה איש אלקים
 מדנא ורבנא יצחק אייזיק יהודה יחיאל זי"ע
 מקומרנא

יצא לאור סכתוי שנמסר עמי נרנו
 כבוד קדושת מרן הגאון הקדוש
 רבינו ברוך חייך וימן
 מקומרנא

בצירוף הקרות וציונים על ידי
 אברהם אבא זי"ס

חלק שני

תליאכבי, ה' תשכ"ח

454

מאד ואין ביכולתי אלא להכין הנרות של שמן, ומן הראוי לישן בערב שבת בצהרים וכך מנהג כל הצדיקים [ג], ואמר הצדיק ר' משה ליב מי שיש לו נשמה כשירה ישן בערב שבת:

ה ויש לתקן הבית בהידור ובזרירות ולפנות כלי חול ולהכניס כלים של שבת ולהציע המטות בכל מיני יופי ולעשות בזרירות לצאת ולהכנס כאדם שמכין עצמו לפני המלך להיות חרד וזהיר וזריז לכבודו ולטרוח וזהו כבודו של אדם לטרוח בשביל שבת מלכתא:

ה וידעת כי שלום אהלך זהו השחות הסכין, והכינו את וכי [ד]:

ו טוב לומר על כל דבר שיקנה ומכין על שבת זהו לכבוד שבת וכן בכל מה שעושה יאמר בפה מלא לכבוד שבת, מרן האר"י זללה"ה [ה]:

ז בשר ודגים וכיוצא הצריכים הכנה רבה יכין ביום חמישי אבל ירקות ופירות ומיני מגדים ומשקין יותר טוב להכין בע"ש, [ו] ויש לטעום מעט מן התבשיל [ז] ולהכין עשרה מיני תבשיל לליל שבת [ח] ויטעום מעט מן כולם (בי"ש) [בע"ש]:

76

ח עיין תרי"ש [ט] בשם ס"ח, [י] אם נשלח לאדם מאכלי שבת אסור להניחו על חול אלא יאכל ויחלק לכל ב"ב הנשאר ואם הודיע אליו שלא יאכל אלא הוא אסור לחלק לאחרים [יא]. וכן אם אדם מביא מתנה לתבירו ואמר לו רצוני שלא יהנה בו אדם אחר אז טוב שלא יקח כלל אותו המתנה באין פנים וישפך לו על פניו כי אין זה כי אם רע לב וא"א ליוהר כלל מליתן לאחרים:

סימן רנ"א

א כל העושה מלאכה להשתכר בה מן המנחה קטנה ולמעלה ואיננה לצורך

הערות וצינונים

- [א] ע"ע בס"ד דברי תורה חלק ט' את י"ג מה שהביא בשם רבינו הגדול הה"ק מהר"ב וי"ע המגיד במצוריתש בענין זה וע"ע לעיל סי' רל"ט סי"ג.
- [ב] וד"ל הב"י: כתב בבלבו, ומשחיוין הסכין בכל ע"ש דה"ל תניא בסמרי וידעת כי שלום אהלך (א"ר) ה—כ"ה) זה השחות סכין, ומצאתי כתוב בשם ספר ח"י עולם זמנכא לה מדכתיב [שמות ט"ו—ה'] והכינו את ה' ואת כבודו לאתים ולמזמות. עכ"ל, וכתב בס' תרי"ש בסק"ג בשם הרוקח על דברי הסמרי וז"ל: כי אם בנה הברזל ולא יוכל לחתוך בו אין זה שלום בית.
- [ג] בשער הבנות דף ס"א ע"ד ובמע"ח שער י"ח ריש פ"ב וז"ל: ובכל מה שיקנה יוכיר ויאמר לכבוד השבת והרי זה ענין מעשה עכ"ל. והוב"ד במג"א סק"א וע"ש במחש"ק.
- [ד] ע"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א.
- [ה] ע"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א.
- [ו] ע"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א.
- [ז] ע"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א.
- [ח] ע"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א.
- [ט] ע"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א.
- [י] ע"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א.
- [יא] ע"ע בס"ד בסק"א וי"ע בס"ד בסק"א.

ספר

משמרת שלום

חלק כולל דינים ומנהגים ראשון

מסודרים על פי סדר שנתן ערוך אורח חיים.

הנחוצים לכל אדם מקוטף עד שכבו. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. כחול ובשבתות וכמועדים. דבר יום ביומו. עם

טעמים ומקורים

מרבוי חו"ל בתלמוד בבלי וירושלמי ופוסקים ראשונים ואחרונים ומנהגי גאונים קדושים וצד קים מפורסמים.

(שמויהם נפרט בראש הספר)

מאת אדמו"ר הרב הגאון המפורסם בנן של קדושי עליון כקש"ת מהור"ר שלום שליט"א מקאדינאוו. וכעת חוב"ק ברייהון יצ"ו. בעהמח"ס דברי שלום. עמרת שלום. הלולא רבה החדש. שם אהרן. הגהות והערות לס' מדרש פינתם החדש. באאמור הקדוש אור פסיד ונעלם איש אלקים מן ר' ברוך מרדכי וצוקללה"ה אדמו"ר מקאדינאוו ז"ע ועכ"א:

המחבר הגאון הצדיק ז"ע
נפטר ביום כ"ו מרחשון ש' תרפ"ו.
ומני"ב בעיר בראהק.

ורשה
תרס"א

משמרת

ביטן כה כו

שלום

לה 69

היפך הטבילה בפוסקים נושם דבלא"ה לא
 היו נוהגים בטבילות אלו כ"כ אבל בזמננו
 שנהגו בטבילה זו ואם לא יטבול יכלול
 אותו מקדושת ועונג שבת למה לא יטבול
 ועי' ש"ע יו"ד (סי' בל"ג סעי' ג') בהגהת
 רמ"א ובש"ע אור"ח
 בבאה"ט (סי' תקנ"א
 סק"ג) ואחר פטירת
 אבא מארי ז"ל ראיתי
 הלכה למעשה ממר
 אחי הרב ז"ל שטבל
 לכבוד ש"ק קודם
 המנחה והחלוק נתן
 לאחר ללבוש ואמר לי
 כי כתוב בשם האר"י
 ז"ל כי כל עיקר טעם
 האבלות משום כבוד
 המה והמהים מקפידו'
 אה עי' פוגמו' בכבוד
 ועונג שבת ע"כ לא
 יעשו שום חלוק משאר
 שבתות השנה ומי יבא
 אחר האר"י בדבר שלא
 נמלא בפוסקים נגדו,
 ומ"ס יתפלל מנחה כן
 נהגתי אחר פטירת
 אמו מו' ז"ל לרווחא
 דמלחא, ומ"ס וכ"ס
 וכו' דהגם דבש"ע
 יו"ד (סי' ת') כתב
 דאסור רחילת כל נופו
 בלונן בשבת כ"כ דזה
 דוקא רחיל' של חטונג
 אבל טבילה של מלוא
 לכבוד ש"ק מו' שמנהגו
 תמיד לא יחסר בודאי

לטבול בכל עש"ק ואם לא יטבול
 ודאי יבלבל אותו יתפלל מנחה ומי
 שדרכו להדליק נרות ידליק ויקבל
 עליו תוס"ש ואח"כ יטבול במקוה
 לכבוד ש"ק והחלוק יתן לאחר ללבוש
 תחלה ואח"כ ילבשו וכ"ש מי שנוהג
 לטבול בש"ק בבוקר תמיד קודם
 התפלה צריך לטבול גם בש"ק
 שבימי אבלו ר"ל:

7 ד מנהג אאמור"ר ז"ל ואאמור"ר ז"ל
 לטעו' אחר היזביל מהדני'
 ילוטר פועמיה חיים זכו: L

סי' כו הלכות הדלקת נרות
 ותוס"ש וכו' ז' סעיפיה.

א מצוה להוסיף מחול על הקדש
 ולדעת רוב הפוסקים הוא
 דאורייתא תנ"י זה אין לו שיעור
 ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי
 יום מחועה"ק היינו 'שהתוס' יהיה
 זמן מה כשהחמה נראית עדיין ע"כ
 יזהר מאד שאחר הדלקת כל הנרות
 ואחר כל העשיות יהיה עדיין החמה
 נראית שיהא זמן מה ודאי יום לתוס':

ב בשמקבל עליו תוס"ש טוב
 שיוציא בפיו מה
 שגמר בלבו ויאמר בזה"ל הריני
 להציא כמוכה מהילקוט שהבאתי בסעיף
 א' זכור מלפניה וכו' וארז"ל זכור בפה
 ואל תחמה שלא מלאנו נוסח מהקדמונים
 ע"ז מלבד דכבר ארז"ל מקום הניחו וכו'
 הגה ידוע דרביתנו הקדמונים גם קה"ק
 הכעש"ט

מוחר לטבול וידוע מהאר"י ז"ל ומהלדיקים
 גדולי המלוא של טבילה ש"ק בבוקר ואדרבה
 לעד"כ כיון שהמיד טובל ואז לא יטבול הוי
 אבלו פרהסיא דאבו' בשב' ע"כ כדבתי בפני'
 יב"ש וכו' הסי"ח יחו' חיי"ס עלינו ועי"א:

ב"ה

ספר

ליקוטי מהרי"ח

חלק שני

על סדר התפלה והתנהגות האדם
אשר יעשה אותם מידי שבת בשבתו וחודש בחדשו

אשר לקמתי שושנים דברים יקרים מפז ומפנינים מספרן של
ראשונים הדומים כמלאכים ולפעמים הוספתי ג"כ גופך
משלי כפי קמ שכלי אשר חנני ה' בעזר צורי וגואלי

הק' ישראל חיים פרידמאן

אבדק"ק ראחוב יע"א

עם הוספות רבות מכי"ק אא"ז הגה"צ המחבר זצ"ל
וגם איזה הערות והגהות הנקובים בשם

זכרון מנחם

מאתי הצעיר יעקב צבי קויפמאן

דיין דק"ק מארנרעמען יע"א

נוסח השער בספר שנדפס בשנת תרצ"ב

יו"ל בהידור ובפאר רב, ובתוספת מראי מקומות
ופענוח ראשי תיבות, בתוספת הגהות והערות
חלוקת קטעים, כותרות ביאור, ומפתחות
ע"י הצעיר נכדם
צבי יונתן מארטאן

עיה"ק ירושלים ת"ו
כ"ד סיון יומא דהילולא של רבינו המחבר זי"ע
שנת "הספר ליקוטי מהרי"ח" [תשע"ג]

יד ליקוטי סדר הנהגות ערב שבת מהרי"ח

טעמת התבשילין בער"ש, הטעם

ועיין במג"א סימן ר"ן ס"ק א' בשם כתבים (שער הכוונות ענין ליל ו' ד"ה ענין המחשבה) ל' שמצוה לטעום בערב שבת התבשילין, וכ"כ במטה משה (ח"ד אות ת"ח) שמונהג אנשי מעשה לטעום התבשילין בערב שבת (י) כדי לתקנם כהוגן ויהיו נאכלים לתאוה, ושכן מוצא בשם הירושלמי מועמיה חיים זכו, מצוה לטעום קודם השבת מעם תבשילי שבת ע"ש, אך אנן סמכינן על הנשים המבשלים שהם מועמים התבשילין לתקנם, עם כל זה מנהג אנשי מעשה לטעום בעצמם מאיזה תבשיל של שבת, כי בודאי חוץ מזה הטעם הפשוט ל"י יש בזה ג"כ איזה סוד לט.

אצל התנ"ח

הי"ח תלפיה

ועיין בבאה"ט שם ס"ק א' לפנות מהבית הקורי עכביש שקורין שפין וועביכין בכל ערב שבת, וכ"כ בשלה"ק (מס' שבת נר מצוה אות ה') ובסידור ר' שבת, וע"ש שיש בזה סוד.

לפנות מהבית השפין וועביכין בער"ש

נמילת צפרנים. עיין בשו"ע סימן ר"ם סעיף א' שמצוה לייטול הצפרנים בערב שבת (ח) (ועיין באליה רבה (שם ס"ק ד') בשם המדרש דרב אחד נתראה לתלמידו בחלום והיה לו כתם במצחו, ואמר לו מפני שלא היה נזהר בנמילת

נטילת צפרנים, גילוח שער בער"ש. גילוח ע"י עכו"ם

זכרון מנחם

(ז) ועיין במחזור ויטרי במוסף לשב"ק (בתפלת תכנת שבת) שכתב וז"ל תנא כל הטועם תבשילו בערב שבת מאריבין לו ימיו ושנותיו, ובירושלמי מפרש טעמא שלא יכעוס על בני ביתו מפני הקדחת תבשילו עכ"ל, וראיתי בספר הנדמ"ח ושמו וילקוט אברהם שהביא בשם ספר חסידים סימן ק"ג לטעום קודם הדלקת הנרות, ומתמה שלא הביאו שום מחבר, וכפי הנראה שלא עיין היטב בספר חסידים דאיירי למי שהתענה שלא יכנוס לשבת כשהוא מעונה.

(ח) ועיין בספר קטן ליקוטי מנהגים (מהגה"ח ר' אלכסנדר סענדיד מפרעמיסלא זצ"ל) אות י"ב בשם זוהר סו"פ אחרי (דף ע"ט ע"ב) וז"ל זוהמא דטופרין יתער זוהמא אחרא וכו' (ועיין גם בזוהר ויקהל ר"ח: , ועי' מש"כ באות ט"ו), והביא בשם מכוא שערים ואוצרות חיים להאריז"ל (שער ל"א פ"ב) שכתב על הא דאמר חז"ל (סוטה דף ל"ו ע"ב) ביוסף שיצא י' טיפין מבין צפורני ידיו, הכונה שעל ידי ששכח לייטול צפורני ידיו נכשל בעבירה שיצאו ממנו י' טיפין עיי"ש,

לו. וכ"ה בסידור רהש"צ בתפילת מוסף ע"ש הירושלמי ושכן ראה בנקיי הדעת שטעמו ממיני שבת שקורין שאלנט ושכן הוא נוהג על הרוב, וכן מבואר בכל בו סי' ל"ז (וארחות חיים תפילת מוסף אות א') ושהוא כדי לתקנם כהוגן ויהיו נאכלין לתאוה, ועצם הדבר כבר מוזכר בב"י סי' רפ"ו בשם השבה"ל סי' פ"ב ובתניא סי' י"ז טועמה חיים זכו המכבדים אותה במיני מאכל ומטעמים ויש סומכין מכאן לטעום תבשילו מער"ש עיי"ש. לת. שלזה בודאי היה צריך לטעום מכל המאכלין כדי לתקנם כהוגן וכו' אבל בזה כבר סומכין על נשים כנ"ל. לט. וכ"כ הגה"ק ממונקאטש זצ"ל בנמוקי אור"ח סימן ר"ג סעי' א' עיי"ש שהאריך בזה.

שליח

ספר

התעוררות תשובה

חלק שלישי

תשובות בירורי הלכות וחדושי סוגיות

על שו"ע אורח חיים

מאת גאון ישראל וקדושו רכבו ופרשיו בוצינא קדישא

חסידיא ופרישא מאורן של ישראל

רבינו שמעון סופר זצוק"ל

אב"ד ערלוי (במדינת הונגריא) י"א

בן רבינו הגדול מאור הגולה מרן בעל כתב סופר זצ"ל

בן רבינו הגדול מאור הגולה מרן בעל חתם סופר זצ"ל

ולמעלה בקודש זי"ע

סדר ונערך בתוספת הערות והארות

"עקיבא סופר"

מנכדו הג"מ עקיבא מנחם סופר שליט"א

יר"ל ע"י

מכון להוצאת ספרים וחקר מ"י ע"ש החתם סופר ז"ל

עיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תש"נ לפ"ק

שנת המאה וחמישים להסתלקות מרן החתם סופר זי"ע

התעוררות

סימן שלט—שמב

תשובה

מג

אך הכהונות מחליפין. וכחז המגן הצרחה (סי' ד') ז"ל: והמחמיר שלא להתלופו מנהג שעות הוא, שאינו לבוש רק מפני הזוטה עכ"ל, מכש"כ בזה שהוא רק מחמה נקיון ושלא יכה האויר מעופש שרי.

לריך למנוע מהם, דבהניוק שאינו יודע להתאבל על ירושלים בלא"ה מותר ליתן לו לאכול וכמבואר במג"א (שם סק"ה) עיי"ש, והעטם דכיון שאין הצער אסור בעלמיהו ורק הזמן גורם כדי שיתאבל, לא שייך בזה מלוא חיובך א), אבל ליתן להם צידים אסור. והמג"א שמביא שם שהמהר"א"ק הניח לבניו הקטנים לאכול בשר, י"ל שהניח להם שיתכלו מעצמם ולא שנתן להם צידים.

מ"מ צבוע שהל ת"צ להיות צחוכה שאסור להלבוש כהונת מכובס כלל כמבואר שם בשו"ע (סעיף ג') א"כ אסור לנקות ולרחוץ הקרשים צבוע שהל ת"צ להיות צחוכה א). אבל יש להתיר מטעם זה שלא יהיה חמור מח"צ עלמו שאסור צרחיה, מ"מ אם היא ידיו מלוכלכות צעט וצנארה מותר לרחוץ להצטיר הליכלוך (כיון שאינו מכון להנאה רחוקה) כמבואר בשו"ע (סי' הקנ"ד סעי' ע"ג) א"כ גם זה שרי. וכ"ז למו שמקפיד בזה כל השנה, אבל מי שבלאו הכי כמה פעמים אינם רוחצים ומנקים המיד בכל צבוע וממחויים לפעמים שחי צבועות אסור. ורא"י לזה ממה שהוצא במג"א (סי' הקנ"ב סי' מ"א) שמוחר לעבול בע"ש לשם מלצה, וכל זה מי שטובל בכל ערב שבת, אבל מי שמתעל לפעמים משום טירדה או משום אינה גם עכשיו אסור, הו"ן אם מתרצה הרפש והטעם בהחזר מאוד ע"י שירדו בגשמים ביותר או ע"י דבר אחר, או שנתלכלך ע"י קטנים וכדומה יש להתיר, הו"ן מח"צ עלמו שאין לנקות ולרחוץ רק מקום מטונף לצד. ופשיטא שלורך חולה שצריך אויר טוב מותר לנקות ולרחוץ אבל לצריח אין להתיר. ומה שצרכין צביות העשירים הנכבדים לסוך הקרקע באוזה מוני שמן מעורב צעט ושפין וצועטים לשפסף כדי שזכיר ואין זה מחמה נקיות רק להתנאות, לענ"ד אסור ודומה לניור וכיור שאסור מ"מ עד החטניה כדמוכה גם במג"א (סי' הקנ"א סק"ז) וק"ל.

סימן שמא

יולדת בתוך ל' יום האם מותרת לאכול בשר מ"ח אב

ב"ל פשוט שחיה צהוד ל' יום מותרת לאכול בשר ולשתות יין מ"ח אב עד החטניה א), וראיה לזה ממה שפסק המחזק (סי' הקנ"ד ס"ו) שה"י הו"ן ל' מותרת לאכול צה"ב, והרמ"א הכריע דהמיקל לא הפסיד, ויעוין צע"ז (סק"ד) ובמג"א (סק"ט) דעת המחמירים. אבל לענין זה פשיטא שיש להקל, וע"ש בשו"ת שבות יעקב ח"א (סי' כ"ז) שמוקל לאשה צפת ראיתה לאכול מאכלי בשר, כי אז היא הלושה וגדולה כחולה קלה ומותרת לאכול בשר, הו"ן אם מרגשה בעלמה שהיא צתקפה וצתכה אין לה לאכול.

סימן שמב

7 אי מותר לטעום מתבשילי בשר בע"ש חזון

יש להסתפק כיון שבעטות מלצה מותר לאכול בשר מ"מ אב עד החטניה כמבואר ברמ"א (סי' הקנ"א ס"ו) א"כ בע"ש חזון שמתבשלים מאכלי בשר על שבת וכחז המג"א (סי' ר"כ סק"ח) דמלצה לטעום מכל הצביל בע"ש, ורמז לדבר טועמיה חיים זכו, וא"כ יהיה מותר לטעום הצביל בשר בע"ש אז כיון שמתוך הוא. והנה למנוע ולפלוט פשיטא דמותר, [כדאיתא צמסכת צרכות (י"ד ע"א) דהשרוי צתעניה טועם ואין צרך כלום וכחצו צתוי דהיינו שחזר ופולט דלא חציב הנאה מן העטימה, וכן פסק בשו"ע (סי' הקס"ז ס"א) וברמ"א שם

סימן שמ

אי צריך למנוע מקטנים אכילת בשר מ"ח אב

נראה לענ"ד דקטנים שאוכלים בשר מ"מ אב עד החטניה צמקום שכתבו לאסור באכילת בשר וכדאיתא בשו"ע (סי' הקנ"א ס"ט), אין לריך אצו למנוע מזה, כמו דחייב אצו למנועו בשאר דברים וכמבואר בשו"ע א"ח (סי' שמ"ג), ואפילו צקטנים שיש להם דעת להתאבל על ירושלים ג"כ אין

ע ק ב י

וכבר דגו האחרונים ברחיצת הרצפה באכל בתוך ז' ו' יום, וראה בשו"ע יו"ד (סי' שע"ח ס"ז), ובספר פני ברך (עמוד תע"ד) בחשובתו של הגאון הגדול מו"ה שמואל הלוי ואונר שליט"א גאב"ד זכרון מאיר בני ברק מש"כ בזה. א) וראה כה"ג במג"א (סי' רס"ט סק"א), והביא ראיה לזה מדברי החוס' פסחים (ק"ו ע"ב) ד"ה אישתלי. א) וכ"כ ג"כ הגה"ק מבוטשאטש ז"ל בא"א (סי' תקנ"ד) לגבי אכילת בשר, וע"ש בשע"ת (סי' תקנ"א סקכ"ט).

א) בשו"ת שלמת חיים [השלם] (סי' רי"ח) הביא השואל הרה"ג מו"ה שלמה סאבעל ז"ל ששמע שהגאון מו"ה שמואל סאלאנט ז"ל גאב"ד עיה"ק ירושלם ת"ו, הורה שבעש"ק חזון לא ירחצו הרצפה כ"כ טוב כמו בפעם אחר, והוסיף השואל ז"ל שאולי רק משום חומרא אמר כן. והשיב הגאון מו"ה יוסף חיים זאנגעפעלד ז"ל גאב"ד עיה"ק ירושלם ת"ו, דראוי למאן דאפשר ליה לחוש בחומרת האי גאון ז"ל. — ולכא"ו משמע מזה דרך בעש"ק התירו ע"י שינוי כנ"ל.

מתור דוקא בהעניית שהיחוד קיבל עליו להתענות]. אבל אם אינו מרגיש צוה העטם כראוי יש להסתפק אם מותר לבלוע לכה"פ פחות מכשיעור [ודומיא מה דפסק בשו"ע (סי' ר"י ס"ב) והסכים לזה הרמ"א דהטועם את התבשיל כדי לידע אם לריך מלח או תבלין דעד רביעית אינו לריך לברך] ולענין יש להתחמיר, דכיון שנהגו להתחמיר שלא לאכול חפילו תבשיל של בשר וכדכתב המג"א (סי' הקני"א סק"ט), ומי שנהג מנהג מלוא אסור מה"ט לעבור עליו וכמבואר בשו"ע יו"ד (סי' ר"ד ס"ח), ובמג"א (שם סק"ט) החמיר צוה לאותן שנהגו לאיסור בהכילה בשר ושהיה יין עד שצת נחמו עיניו, לכן תשער המצילה אחר שטעמה פסיה אם המאכל מועטם טוב על שנת ז' א. L

סימן שמג

אם מותר לאכול בשר בסעודה ברית מילה למי שנהג אצל בניו הקודמים לעשות סעודת חלב

שאלה: מי שגולד לו בן ויוס מילתו יהיה מר"ח אב עד החטנית אם מותר לאכול בסעודת הצרית מילה בשר ולשהות יין כמבואר ברמ"א (סי' הקני"א ס"ו), אבל יען שכבר היה לו בנים זכרים וכל פעם עשה סעודה רק ממאכלי חלב, אי"כ נראה להדיח דמה שיטעה עכשיו סעודה זו ממאכלי בשר הוא רק למלואת התאווה לאכול בשר ולשהות יין ולא מכיון לש"ש.

תשובה: הנה י"ל דכיון דהסעודה בעלמיתה הוא סעודת מלוא ומותר לקרואים לאכול בשר ולשהות יין וכמבואר בטו"ז (שם סק"ב) ובמג"א (סק"ה), גם אם כוונתם שלא לש"ש מ"מ הסעודה בעלמיתה היא סעודה מלוא וברי. אבל יש להצוה ראוה לעומת זה, דלכאורה חמורה הלא סעודת ר"ח סעודת מלוא הוא כמבואר בשו"ע (סי' ת"ט) דמלוא להרבות בסעודתו, ובמג"א (שם סק"א) מביא מהרי"ף והרא"ש שם הירושלמי שאם חל ר"ח בשבת יש לעשות סעודת ר"ח צאי בשבת דבשבת אין ניכר שטעמה משום ר"ח, וקשה למה אין אוכלין בשר בסעודת ר"ח בר"ח אב [כמבואר להדיח בדב"ח בדנינים מדברים שאינם אסורים רק מר"ח ואילך (סי"ט) ובח"א (כלל קל"ג סעי"ז)], ועוד קשה הלא סעודה מלוא דמלכה במו"ק הוא סעודה מלוא ממש כמבואר בגמ' שבת

(ק"ט ע"ב) ובפוסקים ובשו"ע (סי' ט"ז) ויעי"ש במג"א דכתב דמהגמ' בשבת (שם) משמע דכיון לאכול בשר, ועי"ש בטו"ז (סק"א), וא"כ למה לא נהגו לאכול בשר גם בסעודת מלוא זו מר"ח אב ואילך, ובפרט שסעודה זו הוא עפ"י הגמ' ופוסקים, ואילו סעודה סיוס מסכת ופדיון הבן שמתרים לאכול בהם בשר כמבואר שם ברמ"א אינו מבואר בגמ'. ועי"ח י"ל דכיון שרוב פעמים אינם מדקדקים לאכול בשר בסעודת ר"ח ובסעודת מלוא דמלכה במו"ש, לכן אסור לאכול בשר ולשהות יין בסעודת ר"ח אב, ובמו"ש בין ר"ח עד החטנית. וזכר לדבר מה שאיחל במג"א (סי' הקני"א סק"א) בשם הש"ח דמי שטובל בכל ע"ש לשם מלוא מותר לטבול גם בשבת זו, וכתב המג"א דמי שמתבטל לפעמים מפני שהוא ערוך בעסקיו או מפני הלינה גם טכשיו צ"ש חזון אסור לטבול. לכן במקום שנהגו לעשות סעודת צרית מילה במאכלי חלב או מי שטעה כמה פעמים סעודת צרית מילה ממאכלי חלב נראה שאסור לעשותה עכשיו במאכלי בשר.

סימן שדמ

אם מותר לבעלי הברית לאכול בשר כל יום המילה

בלענין דהיתר פשוט לסנדק ואבי הבן ומוהל לאכול בשר ולשהות יין, מר"ח אב עד החטנית ציוס המילה ולאו דוקא בסעודת הצרית מילה ע"מ, ק"ו מח"ב שחל להיות בשבת ונדחה שאסור מדרבנן מלד ע"מ לאכול באותו היום, ומ"מ כחוב בשו"ע (סי' הקני"ט ס"ט) דבעל הצרית מהפיל ואינו משלים החטנית, וכתב המג"א (סק"ב) דטובל בכלל, והיינו אבי הבן מוהל וסנדק דהוי יו"ט שלהם, כ"ש באיסור חכילת בשר בימים אלו שאינו אסור מדיחא חלא מלד המנהג, וכמ"כ לעיל (סי' הקני"א ס"ט) [ועיין מג"א שם סק"ה בסופו] בודאי דמוותרים לאכול כל היום כיון דהוי יו"ט שלהם. ואפ"י אם נאמר דאסור לעשות סעודה צ"ב שנדחה וכדברי המג"א (שם סק"א) ושכן נוהגין לאסור לאכול בשר, מ"מ לענין דבאכילת בשר בתשעת הימים לכו"ע שרי למוהל וסנדק ואבי הבן כי יו"ט שלהם הוא.

ועוד ראוי משיטות הפוסקים דס"ל דבעל צרית הותר להם להסתפר לכבוד המילה אף בתשעת הימים ב, והלא איסור הספורת הוא מדיחא כמ"כ בשו"ע (סי' הקני"א ס"ב)

ע ק ב י ס ו פ ר

דומיא דתענית.
 א) ודלא כדג"מ שם, ועיין שו"ע (סק"ד ט"ו), ובשעה"צ (סק"ט).
 ב) עיין שו"ע (סי' תקנ"א סק"א), וראה בשו"ת חת"ס אר"ח (סי' קנ"ח) שכתב: ב"ל היתר גמור תספורת אפי" בשבוע שחל ט"ב בתוכו לבעלי ברית, וכן עמא דבר. וכ"כ שם (סי' קנ"ט).

א) כ"כ בעל החו"י בספרו מקור חיים עשו"ע אר"ח (שם ס"ט) וכבר קדמם בלקט יושר (עמוד ק"י) וז"ל עוד אמר שנראה לו היתר לנשים לטעום הקדרה אחר חצות, אבל אמר בשם ר' אנשיל שמיחה בידם עכ"ל, והובא בספר גטעי גבריאל על בין המצרים (פ"כ סק"ז), ועי"ש שהביא משו"ת עין אליעזר (סי' מ"ח) דכתב ג"כ כדברי רבינו דמותר לטעום ולפלוט.

23

בעזהש"ת

ספר

אוצר הלכות

חלק רביעי

הלכות שבת [א]

סימנים דמ"ב - ש"ה

זהו "אוצר הלכות" מדברי השו"ע ונ"כ ומספרי הלכה ושו"ת מגדולי הפוסקים מקמאי ובתראי עד גדולי זמנינו, מסודר על סדר הסימנים בשו"ע, באופן קיצור ובלשון צה וקל השוה לכל נפש

זכרון משה ב"ר אהרן יהודה

נלקט ונסדר בס"ד ע"י הצב"י

אברהם צבי פריעדמאן

דומ"ץ דק"ק אוד פני יהושע גאלאנטא

שנת תש"פ לפ"ק

שלום בית, ומסוגל לפרנסה, יי' ויש להשחזו הסכין אע"פ שעי"ו מתבטל מלימודו, יי' ואינו נכון מה שהרבה בני"א מקילים בזה, יי' ויש מקפידין להשתמש דוקא בסכין חלק בלי פגימות.

76 (ז) אכילת טועמיה, יי' מצוה לטעום בערב שבת מתבשילי שבת כדי לתקנם כהוגן, יי' ויש להקפיד לטעום מעט מכל תבשילים של שבת, יי' אבל מה שיש נוהגין לבשל מאכלים מיוחדים לערב שבת ונקרא בלשון בני אדם אכילת "טועמיה", אינו בכלל הנ"ל כיון שאינו ממאכלים שנתבשלו לשבת.

פתח האוצר

לכרות החיצונים שלא יאחזו בהקדושה ולהכרית כל מרע.

כב. ואולי יש ללמד זכות על המקילים בזה, משום דבזמנינו יש לכל אחד סכין מיוחד לכבוד שבת לחתוך בו החלות, ואינו משתמש בו כל ימי השבוע, ונשאר חידודו לזמן רב, ואין צורך להשחזו בכל שבוע, ודו"ק.

כג. כהו"כ בספר קרבן שבת (סוף פ"א) וטעמו עפ"י סוד, וכן קפרו הרבה צדיקים, וכיניהם רביה"ק מאסטמאר זי"ע.

7 כד. כ"כ המטה משה (סי' ט"ה) ושכנה"ג (סק"ג) וקיצור שלי"ה (מס' שנה) ושעה"כ ופעה"ה הו"ד במ"א (סוף סק"א) ופנ"ג (א"ח סק"א) וכף החיים (סק"ה) ושאר אחרונים, וביוסף אומין (מנהגי פולנקומט א"ח תקע"ו) הביא בשם מה"ר הירץ טרויש ז"ל המקובל דיש לטעום הטשאלעניט בע"ש, (ומ"ש נוה"ק בראשית מ"ח ט"ז דיש לטעום המאכלים בליל שני, היינו מלמד טועמיה של ע"ש, ע"י נספר מקדש מלך הו"ד נוה"ק ע"פ עהר נה"ר, וע"י בשעה"כ (ענין טעלה ע"ש עמי כ"ו) כי הוא דוגמת האדם המכין סעודה למלך וטועם התבשילין אם הם טובים או חסרים איזה תבלין, כדי לתקנם או לבשל אחרים, (ולפי טעם זה א"ל לטעום ממאכלים ויניי מאפה שאנו שייך לתקנם אחר הניסול, כל שאין עוד מלאי לבשל אחרים תחתיהם).

כה. מ"א (ס).

7 כו. פשוט כיון שאינו ממאכלי שבת, אינו מקיים בזה מצות אכילת טועמיה, דעיקר סיבת אכילת טועמיה עפ"י טעם הנגלה הוא כדי לטועמו אם חסר מלח או תבלין וכדו"ב, וזה אינו ענין לאכילת מאכלים שלא נתבשלו לכבוד שבת כלל, וכ"כ בשרות נשמי"ש (פ"א סי' קל"ו).

כ. ע"י בליקוטי מהרי"ח (סדר המנהגות נע"ט) דכן אומרים בשם אחר מקדושים, וטעם הדבר עיי"ש הסכין שאינו חד עושה פירודין וקשין לעניוחא, וכיום השבת מתברכין כל שיתא יומין כדאיתא בזה"ק, לכן צריך להיות בשבת סכינים חדים, וכ"כ בטעמי המנהגים (עניי שנת קי"א א"ח רמ"ו), ובספר תפארת בניס (על קולר שו"ע ח"ג סי' ע"ג ס"ו) מובא סיפור נפלא מהגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע שהבטיח אריכות ימים לרב אחד שהי' משחזו את סכיניו, ועיי"ש עוד מעשה פלא שאירע אצל מרן הקדוש מצאנו זי"ע (והנה"כ נספר רבינו הקדוש מלאנו ח"א עמי ט"ו נספ הגה"ק רבי יודע"ע מדיקוב זי"ע) דפעם אחת חל ר"ה ביום ב' בשבוע, והגיעו הרבה אורחים לשבת שקודם ר"ה, וכליל שב"ק כשחתך מרן הקדוש מצאנו זי"ע את החלה הרעם קולו על הגבאי מדוע הסכין קשה וקשה לחתוך בו, וער"ה נכנס אחד מן האורחים בחשאי וחידד את הסכינים, וכשהבחין מרן הקדוש מצאנו זי"ע כליל ר"ה שהסכינים חריפים, שאל מי זה שחידד את הסכין, ולא השיב כלום עד שאמר מי שעשה זאת אני מבטיח לו אריכות ימים עד מאה ועשרים שנה, אז קפץ החסיד הנ"ל ואמר שאינו מוותר אף יום אחד, וסיים הכרתי את החסיד הנ"ל ואכן חי מאה ועשרים שנה.

כז. בספר זכרון יהודה (א"ח ס"ח) הובא מעשה פלא שאירע אצל הגה"ק בעל אמרי אש ז"ל, שהי' נוהג עצמו בכל ער"ש להשחזו הסכין, ופעם אחת עלה בדעתו שיותר טוב ללמוד בעת הזאת, ולקח שו"ע אר"ח ללמוד זו, וכאשר פתח השו"ע ראה דברי רבינו הרמ"א הנ"ל להשחזו הסכין פתוחים לפניו, וכן עשה, והו"ד בליקוטי מהרי"ח (ס) ועיי"ש דכן הוא עפ"י

76 ח

המבשלים שהם טועמין התבשילין לתקנם, ויוצאין אכילת טועמיה, כמה שטועמים מאכל אחד לכבוד שבת, וטועמיה חיים זכו.

ט

טועמיה ער"ש חזון, כבר נתבאר לעיל דיוצאין אכילת טועמיה במה שטועמים אחד ממאכלי שבת, ולפ"ו אין להתיר בערב שבת חזון לאכול מאכלי בשר של שבת, לצורך אכילת טועמיה, ורק לטועמו אם מתובלים היטב ולפולטו אח"כ מותר. L

י

עוד מעניני הבנה לישבת, איכבר הבית לכבוד שבת, וזכנ יש לפנות ולהסיר בע"ש קורי עכביש שקורין שפי"ן וועבי"ן, וזכנ מן הראוי לישן בע"ש בצהרים, מפני כבוד השבת שיהי' לו דעת צלולה לקבלת שבת, וזכנ יש להקפיד

פתח האוצר

76

כז. ע"י בליקוטי מהר"ח (סס) וכ"כ בנימוקי אור"ח (סק"ה).
כח. כ"כ בליקוטי מהר"ח (סס) דבוראי יש בזה גם טעם עפ"י סוד, ורביה"ק מסאטמאר זי"ע נהג לאכול מעט דגים קודם כניסת שבת, לצאת בזה ענין אכילת טועמיה, (ומינות דברי יואל לז"ו).

כט. כמ"ש בתפלת מוסף של שבת, וע"י בספר משמרת שלום (קאדינאו סי' כ"ה ס"ד) דיש לומר בעת טעימת התבשילים "טועמיה חיים זכו".

ל. ע"י בלקט יושר (לוי"ט עמוד ק"י ענין ז') שכתב בזה"ל, ועוד אמר שנראה לו היתר לנשים לטעום הקדירה אחר הצות, אבל אמר בשם מה"ד אנשל מרפוק שמיחה בידם, עכ"ל, ובמקור חיים (להשוות יאה, לוי"ט סי' תקנ"ה טע"ט) כתב בזה"ל, אין איסור בטעימת אשה קודם תבשילה של בע"ש אפי' ח' באב ע"ס תקס"ז עכ"ל, ובסי' תקס"ז מבואר דאינו מותר אלא בפולטו ואינו מבליעו, וכ"כ בשו"ת התעוררות תשובה (לוי"ט סי' שמ"ג) למגמע ולפלוט שרי, דלא חשיב הנאה מן הטעימה ע"י בגמי (נתיבות י"ד ע"ה), אבל לבלוע יש להחמיר. L

לא. כן הוא בחיי אדם הו"ד במ"ב (סק"ג) וז"ל, וכ"ש שצריך לכבד הבית מהאבק והעפר מבעוד יום וזהו הכל בכלל כבוד שבת, וידמה ברעתו כאלו יבוא אליו להתאכסן מלך בשר ודם כמה מכבד הבית ומציע המטות וכ"ש שבת מלכתא, עכ"ל.

לב. ע"י מ"ש לקמן (סי' רס"ב לז"ו).

למשוח ולצחצח מן ויפשפש במעשיו בו

יא) אכילת ב

שיש בו משום עונ וע"כ יש להרבות ב נהגין לאכול בשר ו לאכול בשר.

דהרה"ק מאפטא זי"ע הכ ויש להסתפק אם יש לו שבת ואינו משהמש בה צריך לצחצחם בכל ער באמצע השבוע, אין להקני וצ"ע.

יד. אליה רבה (פק"ו) ונ וכ"כ הבאר היטב (פק"ה) שטרח בע"ש יאכל כשנ (רי"ט פסגה נמלני ד"ס וילמר) דומנים המסוגלים ביותר הם בסוף איוה זמן נועד סוף היום, "ערב שבת" סוף החודש, ערב ר"ה לשמים (פסגה נהר) כתב ע" מוהר"ר אלימלך זצוק"ל בחינת ערב יום הכפורים (עניי שנת קו"א לוי"ט ר"ט) מספר תולדות אהרן (פסגה) דבכית הרה"ק רבי ר' ועכ"א הי' מרגישין בער"ש השפחות שבביתו פייסו יוה"כ.

לו. בשר"ע (פס"י ז') מבואר בשר בשבת, ומקורו טהור שכתב בזה"ל, אכילת בשר הוא לה, וכ"כ השו"ע הרב חייב לאכול בשר ולשתות הסתם יש לרוב בני אדם מבשאר מאכלים ובשתיית

יד. ע"י בשלחן הטהור (ס"ג) שכתב דכן הי' מנהג כל הצדיקים, ואמר הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע דמי שיש לו נשמה כשרה ישן בע"ש, ועיי"ע טעם בדבר בספר דברי נפתלי (טשאקאוה, סי' נשל"ט) בשם מרן הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע, ובמשמרת שלום (קאדינאו סי' כ"ד סק"ט) הביא דהרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זי"ע הי' מדקדק מאוד לישן מעט בע"ש, וגם בדרכי חיים ושלום (לז"ט ע"ה) הביא דהגה"ק ממנוקאטש זי"ע הי' מדקדק ביותר שלא לבטל השינה בע"ש, ועיי"ע מ"ש הגה"ק ממונקאטש זי"ע בספר דברי תורה (מ"ט לז"ו) בשם הרה"ק רבי ר' בער ממעזריטש זי"ע בגודל מעלת השינה בע"ש עד שתמה מדוע לא נכתב בעשרת הדברות או עכ"פ בתורה שבכתב, ובזמירות עטרת יהושע (לז"ט ע"ה) מובא דהגה"ק רמ"א פריינד זצ"ל (נאג"ד יושל"ט) הי' לו קבלה במימרא זו בשם הגה"ק מראפשי"ן זי"ע, ועיי"ש דהגה"ק מנאסויד זי"ע הי' מקפיד מאוד על שינה זו, וכשלא הי' לו פנאי הי' נח מעט במטתו למשך כמה מינוטין, ובלקט הקמח החדש (סי' ד' סק"ג) הביא ששמע מהרה"ק רבי שלום אליעזריל מראצפערט זי"ע שאביו הגה"ק מצאנו זי"ע ציווה לו לישן בכל ער"ש (ועיי"ש שהוסף לז"ו יודע הטעם, אל"כ כן אמר לי אבא).

לז. ע"י באוהב ישראל (לקוט"ס ערך מטה) בשם ספר רוזן דאורייתא דכן איתא במדרש זו"ל, ישראל אינם יודעים השכר המגיע להם עבור נקיות המגעלים בע"ש שנאמר (שיר השירים ו' ז') מה יפו פעמין כנעלים, ועיי"ש